

DUURZAAM LIMBURG

We lenen onze aarde van onze kinderen. Dus ook Limburg. De klimaat-opwarming laat zich soms heel hard voelen in onze streek met stormschade, overstromingen, heidebranden... Zorg voor ons milieu belangt ons dan ook rechtstreeks aan. De provincie wil in deze problematiek het voortouw nemen.

*Met als doel: **een duurzaam Limburg.***

1 EEN DUURZAME LAND- EN TUINBOUW

De provincie ondersteunt en ontwikkelt een duurzame land- en tuinbouw

Dankzij de landbouwomgevingsplannen en het project “Boeren planten bij boeren” ontwikkelt de provincie Limburg een eigen plattelandsstijl bij boerderijen. Zo werken we constructief mee aan een duurzame inrichting van het Limburgse platteland met een gewaarborgde plaats voor een duurzame land- en tuinbouw.

Lokale besturen worden geconfronteerd met complexe landbouwvergunningdossiers en dit zowel bij de milieu- als bij de bouwvergunningen. Bij nieuwe bouwaanvragen moet rekening gehouden worden met een uitgebreid gamma aan specifieke regelgevingen (geluidsnormen, mobiliteit, dierenwelzijn, open ruimte, voedselnormen...). De agrarische sector kent ook een toenemende maatschappelijke druk zodat lokale besturen vaker te maken krijgen met klachten en buurtprotest. De schaalvergroting die vandaag gaande is versterkt deze spanningsvelden.

Daarom heeft Provincie Limburg een landschapsarchitecte voor de opmaak van landbouwomgevingsplannen. Het zogenaamde groenplan heeft tot doel om zowel geur-, geluids- als visuele hinder zoveel mogelijk te beperken. Voor het behoud van de kwaliteit van het platteland, maar ook het creëren van een maatschappelijk draagvlak voor de bedrijfsexploitatie, is het van wezenlijk belang dat de Limburgse land- en tuinbouw de nodige aandacht besteedt aan deze landschappelijke verankering van land- en tuinbouwbedrijven.

Met de aanplantingprojecten “Boeren planten bij boeren” gaat de provincie nog een stap verder. “Boeren planten bij boeren” is een unieke formule waarbij land- en tuinbouwers een reikende hand geboden wordt om hun groenplan ook effectief te realiseren. De bedoeling is om met provinciale financiële ondersteuning de Limburgse land- en tuinbouwers effectief aan te zetten om hun bedrijven van structureel landschappelijk groen te voorzien en dit met behulp van het Limburgs Steunpunt voor Rurale Ontwikkeling.

2 EEN LEEFBAAR PLATTELAND

De provincie ontwikkelt een geïntegreerd plattelandsbeleid en draagt bij tot de socio-economische leefbaarheid van het platteland

Vlaanderen voert een geïntegreerd en gebiedsgericht plattelandsbeleid. De provincies zijn daarbij de belangrijkste partner. Ook na de interne staatshervorming wordt de provincie Limburg bevestigd in haar rol als regisseur van het gebiedsgericht plattelandsbeleid. De succesvolle interbestuurlijke samenwerking tussen de Vlaamse overheid, de provincies en de lokale besturen en actoren wordt dus voortgezet.

Het huidige programma voor Plattelandsontwikkeling (PDPO II) werd opgestart in 2007 en wordt in 2014 afgerond. De provincie Limburg was in het totaal partner in meer dan 91 plattelandsprojecten. Deze projecten verbeterden het economisch en toeristisch profiel van ons platteland. Daarnaast zetten plattelandsprojecten ook in op het verhogen van de sociale leefbaarheid en op natuurbeheer, landschaps- en erfgoedzorg.

Opnieuw wordt een vitaal en leefbaar platteland een van de pijlers van de volgende programmaperiode. Via de beleidscommissie Platteland van de Vlaamse Vereniging Provincies monitort de provincie Limburg het uitwerken van het nieuwe PDPO III. 2014 zal in het teken staan van de opmaak van een gebiedsgericht plattelandsbeleidsplan en de opmaak van nieuwe ontwikkelingsstrategieën voor de verschillende Leadergroepen. PDPO III zal lopen van eind 2014 tot 2020. Thema's als jonge landbouwers, innovatie en verduurzaming worden bovenaan de plattelandsagenda geplaatst.

3 DUURZAAMHEID EN INNOVATIE IN DE LANDBOUW

De provincie ontwikkelt en stimuleert een duurzame en innovatieve landbouw

In 2009 formuleerde de provincie Limburg de ambitie om een klimaatneutrale provincie te worden. Een belangrijke schakel hierbij is een duurzame landbouw. Een duurzame landbouw betekent dat men zorg en oog heeft voor de ecologische en sociale belangen. Het betekent ook een economisch efficiënte landbouw, die zaait voor de toekomstige generaties.

De provincie Limburg neemt verschillende initiatieven die moeten bijdragen tot het realiseren en ondersteunen van een duurzame landbouw. Het maximaliseren van energiebesparing in de land- en tuinbouw is een belangrijke eerste stap. Dankzij het project “energieWINST” krijgen 30 Limburgse land- en tuinbouwbedrijven de kans een gratis energiescan te laten uitvoeren op hun bedrijf. Bovendien worden de bedrijven begeleid bij het nemen van energiebesparende maatregelen en investeringen. Alle mogelijkheden voor energiebesparing in de agrarische sector worden in kaart gebracht en vertaald naar hapklare maatregelen voor de hele sector. Zo zal de Limburgse land- en tuinbouw geïnformeerd, gesensibiliseerd en gestimuleerd worden om nog meer energie te besparen. Een tweede project is “Draai winst met wind” waarbij de mogelijkheden van windenergie specifiek voor de agrarische sector onderzocht zullen worden. Voor beide projecten wordt samengewerkt met Innovatiesteunpunt. Ook in het kader van SALK worden impulsen gegeven aan een duurzame land- en tuinbouw.

De Biologische landbouw vormt een belangrijk element in het realiseren van een duurzame land- en tuinbouw. Biolandbouw bouwt een brug tussen landbouw en natuur en wordt dan ook door de provincie Limburg ondersteund vanuit zowel de dienst landbouw en platteland als de dienst leefmilieu en natuur. In het kader van Bioweek wordt in de provincie Limburg een gecoördineerde en geïntegreerde campagne uitgewerkt samen met vzw Bioforum Vlaanderen.

Vanaf 2014 zal PIBO campus in Tongeren haar reeds bestaande onderzoek naar biologische teelten uitbreiden en ontstaat er een duidelijke koppeling tussen beleid en praktijkgericht onderzoek. De provincie Limburg wil zo de meerwaarde van biologische landbouw onder de aandacht brengen. Bovendien zijn deze onderzoeken een belangrijke manier van kennisverwerving inzake duurzaam bodembeheer dat ook van belang is voor de gangbare landbouw.

4 DUURZAAM OMGAAN MET DE LIMBURGSE RUIMTE

De provincie versterkt de Limburgse landschappelijke kwaliteiten

Het landschappelijk karakter van onze provincie is erg divers en biedt voldoende en aangename open ruimten. Niet voor niets vormt ons landschap momenteel één van de sterke troeven van Limburg. Inzetten op het behoud en het versterken van onze landschappelijke structuur, in evenwicht met de mogelijkheden tot economische en toeristische ontwikkeling, vormt dan ook het leidmotief.

Het windplan Limburg wordt vanaf eind 2013 geactualiseerd. In uitbreiding zal een energiekaart worden opgemaakt. De ontwikkeling van dergelijke kaart heeft als doel onderbouwing en sturing te geven aan nieuwe planologische ontwikkelingen. Via een kritische analyse en ontwerpend onderzoek trachten we nieuwe ruimtelijke concepten, ontwerpstrategieën en inrichtingsprincipes te ontwikkelen die op een duurzame en innovatieve wijze technologieën voor hernieuwbare energie integreren binnen ruimtelijke planning.

Wanneer gesproken wordt over de inplanting van bijvoorbeeld nieuwe bedrijventerreinen, serreclusters of agrarische bedrijvenzones is het belangrijk om over een accurate en up-to-date Limburgse Energiekaart te beschikken. Deze kaart geeft duidelijk aan waar onder meer potenties inzake warmte, geothermie, stikstof, CO₂... aanwezig zijn en vormt de basis en rugengraat om symbiotische clusters te ontwikkelen.

Ook ruimtelijke veranderingen onderzoeken in functie van het behoud van kwaliteitsvolle gebieden vormen een belangrijk aandachtspunt. Zo zal de ruimtelijke en economische impact van de creatie van signaalgebieden bestudeerd worden. Signaalgebieden zijn niet ontwikkelde gebieden met een harde gewestplanbestemming (woongebied, industriegebied...) die ook een functie kunnen vervullen in de aanpak van wateroverlast. Wanneer uit onderzoek blijkt dat het effectief ontwikkelen van het signaalgebied nadelig is voor het waterbergend vermogen, dan zal de manier waarop de ontwikkeling van het signaalgebied gerealiseerd wordt aan bijkomende voorwaarden moeten voldoen of - als dat niet voldoende is - zal een nieuwe invulling voor het gebied gezocht worden, waarbij tevens aandacht geschonken moet worden aan planologische ruil.

5 HET LIMBURGS STEUNPUNT BIODIVERSITEIT

De provincie maakt het Limburgs Steunpunt Biodiversiteit operationeel

Het Limburgs Steunpunt Biodiversiteit (LISBIO) bestaat uit het samenwerkingsverband van de biodiversiteitmedewerkers van het PNC en van Regionale Landschappen. Het realiseerde reeds succesvolle projecten (o.a. NVB, GLE-projecten, GALS, COMOLA, SOLABIO). In uitvoering van D64 van de interne staatshervorming moet het LISBIO goed verankerd worden binnen de provinciale structuren (PNC, MINA) en als een performant steunpunt voor diverse doelgroepen kunnen optreden. De doelgroep gemeenten is de belangrijkste.

5.1 NETWERKEN UITBOUWEN

De provincie bouwt de netwerking met Regionale Landschappen/gemeenten verder uit zodat concrete terreinacties, communicatie en monitoring kunnen worden gerealiseerd

De samenwerking met Regionale Landschappen wordt structureel verankerd binnen de provinciale werking. Binnen de dienst MINA/PNC wordt één persoon aangesteld om dit proces te coördineren.

Het overleg Regionale Landschappen – Provincie wordt hervormd. Inhoudelijk komt de nadruk te liggen op afstemming (i.e. verhogen uniformiteit werking Regionale Landschappen naar de gemeenten toe, afspraken maken met Regionale Landschappen rond het schrijven en indienen van nieuwe (Europese) projecten) en het maken van een efficiënte taakverdeling. Er wordt o.a. met Regionale Landschappen overlegd hoe hun werking in de provinciale ondersteuning van de gemeenten inzake behoud van de biodiversiteit kan worden geïntegreerd (= het front office en back office concept).

Het overleg Regionale Landschappen – Provincie wordt uitgebreid. Gezien de taakstelling van Regionale Landschappen zullen ook andere provinciale diensten, wiens werking raakvlakken heeft met de werking van Regionale Landschappen, bij het overleg worden betrokken (o.a. dienst onroerend erfgoed, dienst toerisme).

De door de provincie en Regionale Landschappen gevoerde communicatie wordt beter op elkaar afgestemd. Hierrond wordt een overleg opgestart. De provinciale financiering van Regionale Landschappen wordt vereenvoudigd. De samenwerkingsmodaliteiten worden via een samenwerkingsovereenkomst geregeld.

5.2 DE BIODIVERSITEIT VAN HET TUSSENGEBIED

De provincie formuleert adviezen voor ruimtelijke processen met impact op de biodiversiteit in het tussengebied

Ten behoeve van het behoud van de Limburgse biodiversiteit en de landschappelijke samenhang (connectiviteit) in Limburg dient een toetsing te gebeuren van de diverse ruimtelijke plannings- en vergunningsinitiatieven. In een dichter bebouwd en meer versnipperd Limburg is een netwerk van natuurkernen en natuurverbindingen des te meer nodig.

Adviezen worden uitgebracht ten behoeve van diverse provinciale diensten (voornamelijk ruimtelijke planning, MINA, waterlopen, landbouw (PDPO)) en van de Provinciale Commissie Ruimtelijke Ordening (PROCORO). De provinciale diensten en de commissie integreren in hun (sectorale of integrale) planvorming en beleid het behoud van biodiversiteit en landschappelijke connectiviteit. Het PNC overlegt met en ondersteunt deze diensten hierin.

Adviezen worden uitgebracht naar het Vlaamse en gemeentelijke niveau.

Bij de advisering van deze overheden wordt de nadruk gelegd op het voorkomen en wegwerken van knelpunten inzake migratie voor habitat(typische) soorten tussen de Europees beschermde gebieden, het behoud van prioritaire Limburgse soorten en de Limburgse biodiversiteit.

Voor ondersteuning wordt teruggekoppeld met andere medewerkers van het Limburgs Steunpunt Biodiversiteit.

5.3 LEREN OVER BIODIVERSITEIT

De provincie organiseert samen met andere partners vorming over biodiversiteit

In 2011 werd gestart met een Limburgs Steunpunt Biodiversiteit in de schoot van het Provinciaal Natuurcentrum.

Een van de taken van dit steunpunt is het adviseren en ondersteunen van particulieren (bewoners/eigenaars, landbouwers enz....) en instanties (gemeenten, scholen, bedrijven, verenigingen, partners, enz....) die in de provincie Limburg iets willen doen voor het behoud van de biodiversiteit. Steunend op de kennis en de data van het PNC en de ervaringen die de voorbije jaren werden opgedaan (actieplannen GALS, acties SOLABIO), geeft het steunpunt advies en ondersteuning zowel bij het plannen als bij de uitvoering van acties die leiden tot de verwezenlijking van de provinciale beleidsdoelstellingen inzake het behoud van de biodiversiteit. Het steunpunt doet dit op een innoverende en stimulerende wijze.

We zetten het vormingsaanbod voor gemeenten voort in samenwerking met het Centrum voor Duurzaam Groen en stemmen dit aanbod af op het gemeentelijk aanbod van de regionale landschappen.

5.4 OOK LOKALE BIODIVERSITEIT

De provincie ondersteunt gemeenten bij het uitwerken van een lokaal biodiversiteitsbeleid

Naar aanleiding van de nieuwe samenwerkingsconvenant (als die komt) 2014-2019 wordt de organisatie van de ondersteuning van gemeenten geëvalueerd en bijgestuurd. Beantwoorden van vragen, advisering en het uitschrijven en uitvoeren van projecten (in het kader van de nieuwe samenwerkingsovereenkomst en andere) behoren tot de taken. Deze thematische provinciale ondersteuning wordt afgestemd op de ondersteuning die verstrekt wordt vanuit de drie regionale landschappen.

Voortzetten van de provinciale biodiversiteitsprojecten: hier kunnen gemeenten, samen met natuurverenigingen door de provincie subsidieerbare projecten indienen. Een tweede GALS-evaluatie/ project biodiversiteitscharters NP + publicatie wordt uitgevoerd. Er wordt bekeken of dit kan leiden tot een nieuw project(voorstel).

5.5 SENSIBILISEREN

De provincie werkt (Europese) projecten en sensibiliseringscampagnes uit rond het behoud van de biodiversiteit

Het project SOLABIO wordt afgerond, evenals het project Watchout! dat ook geïntegreerd wordt in de werking van het Limburgs Veldstudiecentrum.

Het interreg IVb project TWECOM, uitgevoerd samen met het Regionaal Landschap Lage Kempen, wordt verder opgevolgd. Het project werd op 13 september 2012 goedgekeurd en startte op 1 januari 2013. Dit project beoogt, via onderhoud en herstel van houtkanten, bosranden en groene bufferstroken in landbouwgebied en op industrieterreinen, enerzijds de connectiviteit in het buitengebied te verhogen en draagt anderzijds bij tot de duurzame productie van bio-energie en een verlaging van de CO₂ uitstoot in de provincie. De medewerker van het Provinciaal Natuurcentrum wordt aangeworven.

Het SORP-project diversiteit in de Wijers wordt verder uitgevoerd (dit project loopt tot 23 augustus 2015). Het project beoogt uitvoering van een aantal geïntegreerde acties op het terrein zoals beschreven in “de 4 uitdagingen van De Wijers”. Hoewel in de uitdagingen de krijtlijnen gegeven worden, moeten de acties “in overleg met de lokale stakeholders” verder geconcretiseerd worden (planning acties en uitvoering). In dit project willen we dit proces doorlopen in een aantal focusgebieden, waar het behoud van open ruimteverbindingen (en dus ook de creatie van NVB) belangrijk is in de geselecteerde zone Hasselt-Genk-Diepenbeek. Niet enkel heeft de provincie in deze zone een aantal domeinen (o.a. Bokrijk), in deze zone loopt ook een belangrijke natuurverbinding en zijn heel wat verschillende stakeholders betrokken.

De samenwerking in het kader van het UNEP-project “Regions for Biodiversity” wordt

verder gezet. Het project beoogt regionale besturen te ondersteunen bij het integreren van maatregelen voor het behoud van de biodiversiteit en ecosysteemdiensten in hun beleid. Dit gebeurt via kennisuitwisseling op trefmomenten, online applicaties en werkbezoeken. Het eindproduct is advies op maat voor elke deelnemende partner. In mei 2012 gaf UNEP een opdracht aan ECNC (een Nederlands studiebureau) om via een publicatie en een conferentie het nodige draagvlak te creëren om dit netwerk op gang te trekken. Initiatieven die in het kader van dit project genomen worden – o.a. de organisatie van conferenties, opmaak van publicaties, onderhoud van de website – worden verder ondersteund.

De door Regionale Landschappen ingediende (Europese) projecten worden geëvalueerd en administratief opgevolgd. Het LIFE+-project “Cross-border hamster conservation and rural biodiversity” werd op 25 juni 2013 ingediend. Dit project beoogt het nemen van maatregelen ter bescherming van de hamsterpopulaties en de agrarische biodiversiteit in België, Nederland en Duitsland. Het LIFE+-project “Empowering private Natura2000-owners” werd op 25 juni 2013 ingediend. De doelstelling van dit project is het enthousiasmeren en technisch en communicatief ondersteunen van het “target audience” (1. landbouwer, 2. Landeigenaar, 3. jager en visser, 4. lokaal bestuur, 5. private boseigenaar) om via aangepast beheer op hun terreinen een wezenlijke bijdrage aan de realisatie van de Instandhoudingsdoelstellingen (IHD’s) en de uitvoering van Natura 2000 te leveren.

5.6 HET GEMEENTELIJK MILIEUBELEID

De provincie steunt en begeleidt de Limburgse gemeenten bij het uitvoeren van het gemeentelijk milieubeleid

De provincie Limburg steunt de Limburgse gemeenten al vele jaren bij de uitwerking en uitvoering van hun gemeentelijk milieu- en natuurbeleid. Het provinciale aanbod is erg uitgebreid, neemt verschillende vormen aan en wordt over het algemeen door de Limburgse gemeenten erg gewaardeerd. De provincie heeft doorheen de jaren een uitgebreide ervaring opgebouwd en kan een beroep doen op een breed netwerk van partners.

Als gevolg van de interne staatshervorming, de gewijzigde bevoegdheden van de verschillende bestuursniveaus, nieuwe decreten en besluiten wordt het takenpakket van steden en gemeenten steeds uitgebreider. De nieuwe omgevingsvergunning is daarvan het belangrijkste voorbeeld. Ook de nieuw geïntegreerde manier van beleidsplanning (vastgelegd in het besluit van de Vlaamse regering over de beleids- en beheerscyclus) heeft gevolgen voor het lokale milieubeleid.

Eind 2013 loopt de Samenwerkingsovereenkomst Milieu tussen het Vlaamse Gewest en steden en gemeenten en provincie ten einde. Verwacht wordt dat in het najaar van 2013 door de Vlaamse regering een nieuwe milieuconvenant zal worden goedgekeurd en voorgelegd aan de lokale besturen. Binnen dit nieuwe convenant kunnen de lokale besturen enkel nog projectsubsidies ontvangen voor projecten rond specifieke Vlaamse milieudoelstellingen (klimaat, hinder, biodi-

versiteit, duurzame consumptie en materialengebruik, wateroverlast en droogte, bodemerrosie).

In het kader van deze gewijzigde context zal de provinciale steun aan de gemeenten worden bijgestuurd en aangevuld. Er wordt meer nadruk gelegd op maatwerk en individuele begeleiding op maat ter aanvulling op het horizontale aanbod en de campagnes. De provincie zal de gemeenten actief steunen om de beschikbare Vlaamse subsidies efficiënt en effectief te kunnen inzetten voor de realisatie van het lokale milieu- en natuurbeleid.

Ook op organisatorisch vlak zal de steun efficiënter en effectiever worden georganiseerd in functie van deze gewijzigde context. Vertrekkende van de ervaring die bij de betrokken dienst Milieu en Natuur aanwezig is, zullen de lokale besturen op een meer geïntegreerde manier worden begeleid. Zo zal de provincie het initiatief nemen om met andere aanbieders en partners meer formele afspraken te maken over de steun aan steden en gemeenten (Regionale Landschappen, Bosgroepen, Infrac, Limburg.net, Dubolimburg). Ook intern kunnen afspraken worden gemaakt over een meer geïntegreerde werking. Via een gezamenlijke front office kan ook voor andere interne diensten (back offices), die misschien tot nu toe geen gestructureerde werking naar lokale besturen hadden opgebouwd, een aanbod worden gedaan of kan worden samengewerkt.

Alle 44 Limburgse gemeenten ondertekenden het Burgemeestersconvenant. Via deze vrijwillige overeenkomst met Europa engageerden onze steden en gemeenten zich om meer dan 20 % CO₂ te besparen tegen 2020. Op die manier helpen ze de provincie om haar eigen klimaatambitie te realiseren. De provincie geeft samen met haar partners, de Bond Beter Leefmilieu, Infrac en Dubolimburg, uitgebreide steun. Zo kregen alle Limburgse gemeenten de kans tijdig een eigen klimaatplan bij Europa in te dienen. Door de gestroomlijnde aanpak en de sterke inhoudelijke steun bij voorbereiding en uitvoering, kon het bureau, dat van de Europese Commissie de opdracht kreeg deze actieplannen te evalueren, vervolgens alle ingediende Limburgse klimaatplannen goedkeuren.

Om de Limburgse steden en gemeenten te helpen bij de realisatie van hun klimaatplan biedt de provincie een gevarieerd horizontaal aanbod. Daar bovenop worden geïnteresseerde gemeenten uitgenodigd om deel te nemen aan een aantal pilootprojecten, o.m. rond klimaatneutrale verkavelingen, collectieve projecten van hernieuwbare energie en collectieve doorgedreven woningrenovatie. De provincie zorgt voor professionele begeleiding van deze projecten door het aantrekken van partners die de gemeenten helpen deze projecten op het terrein te realiseren en zoekt waar mogelijk naar financiering.

Samen met Infrac en Dubolimburg wordt het project ESCOLimburg2020 (Intelligent Energy Europe- MLEI) uitgevoerd. Hierdoor wordt het reeds bestaande ESCO-aanbod van Infrac versterkt en gekaderd in de klimaatplannen van de gemeenten. Dit biedt enorme mogelijkheden voor de lokale besturen. Zij kunnen op deze manier hun gemeentelijk patrimonium versneld renoveren en kunnen het werk overlaten aan netbeheerder Infrac.

De begeleiding die de provincie geeft aan de Limburgse steden en gemeenten draagt in grote mate bij tot de realisatie van de eigen provinciale ambities inzake klimaat en biodiversiteit.

6 DE LIMBURGSE KLIMAATAMBITIE

Er wordt verder gewerkt aan de realisatie van de Limburgse klimaatambitie via een 4-sporen aanpak: de gemeenten, de bedrijven, de bevolking en het provinciebestuur zelf.

In 2014 wordt aan de provincieraad een beleidsdocument voorgelegd waarin de concrete ambitie, de aanbevelingen van de TACO₂-studie en de vertaling van de maatregelen in prioritaire acties en initiatieven worden vastgelegd. Tegelijk worden de verantwoordelijkheden en bevoegdheden in beeld gebracht. Voor de omzetting van de aanbeveling en maatregelen uit de klimaatstudie organiseerden de provincie en haar partners diverse do-tanks (thematische werkgroepen) met vertegenwoordigers uit verschillende sectoren en instellingen.

De provinciale nulmeting van broeikasgassen zal worden herhaald. Dit moet een concreet beeld geven van de evolutie sinds de TACO₂-studie door VITO en partners in 2010. Samen met een (jaarlijkse) evaluatie van de uitvoering van de maatregelen uit de klimaatstudie kan dit aanleiding geven tot een bijsturing van het provinciale klimaatbeleid. Daarnaast wordt volop gewerkt aan de uitvoering van het provinciale klimaatbeleid. Hiervoor doet de provincie beroep op partners.

Via een concrete overeenkomst met de bouwsector - met daaraan verbonden subsidies - maakt de provincie afspraken met de belangrijkste federaties over de inspanningen die zij leveren in het kader van "Limburg gaat klimaatneutraal". Deze afspraken gaan onder meer over hun concrete engagementen in het kader van provinciale campagnes en initiatieven (Warm Limburg, pilootprojecten gemeenten...). Een en ander wordt vastgelegd in een plechtige engagementverklaring. De samenwerking met de bouwsector kadert ook in de inspanningen die het bestuur levert voor het SALK. De bouwsector is immers een van de cruciale sectoren voor de Limburgse economie en de tewerkstelling. Voor de realisatie van verschillende maatregelen uit de Limburgse klimaatstudie is de bouwsector een belangrijke partner. De energetische renovatie van gebouwen vraagt volgehouden (financiële) inspanningen van burgers en overheden en zorgt voor veel jobs.

Het provinciebestuur blijft ook in de toekomst de werking van Dubolimburg verder steunen en opvolgen. Dubolimburg biedt vorming en advies inzake duurzaam bouwen en wonen aan zowel de bouwsector, de gemeenten als de burgers. Het permanent aanbod dat samen met Dubolimburg (en met de steun van andere partners) wordt georganiseerd wordt steeds breder. Er komt een nieuwe algemene infoavond rond duurzaam bouwen. Er zijn infoavonden rond zonne-energie en isolatie en ook de InfraxBouwteams lopen verder.

De campagne Warm Limburg die in 2012 werd gelanceerd, loopt ook nog in 2014. Binnen deze campagne wordt in 2014 een afzonderlijk aanbod voor kansengroepen ontwikkeld. Een nieuwe brede resultaatgerichte campagne rond energiebesparing (op basis van de maatregel uit de klimaatstudie om het elektriciteitsverbruik van gezinnen te beperken tot 2000 kWh) wordt voorbereid. Burgers worden gemobiliseerd om energie te besparen en hun CO₂-uitstoot te verminderen.

Om als provinciebestuur het goede voorbeeld te blijven geven, wordt voor de eigen werking een klimaatplan uitgewerkt.

Er wordt niet enkel aandacht besteed aan energiegerelateerde onderwerpen. In het kader van het Limburgse klimaatbeleid wil men ook op andere vlakken Limburgers aanzetten tot een duurzamere levensstijl. Dit gebeurt o.a. door de projectsubsidies die aan de kringloopcentra worden gegeven.

7 HET LIMBURGSE WATER

De provincie wil ruimte voor water realiseren in uitvoering van het decreet integraal waterbeleid waarbij waterlopen optimaal ingericht worden voor vrije vismigratie, reductie van wateroverlast, beekstructuurherstel in het buitengebied en herwaardering van stads- en dorpskernen.

Hiervoor wordt gefocust op het uitvoeren van werken aan waterlopen. Dit doen we door de aankoop van gronden in het kader van het uitvoeren van investeringswerken en het uitvoeren van deze investeringswerken.

Voor beide acties geldt als belangrijkste uitgangspunt het reduceren van wateroverlast. Nog steeds doen zich jaarlijks overstromingen voor in Limburg. De belangrijkste worden bestreden door het aanleggen van overstromingszones. De meeste grondaankopen zijn gelinkt aan deze zones.

Andere uitgangspunten van het Europese Kaderdecreet Water en het decreet integraal waterbeheer zijn het herstellen van de beekstructuur in het buitengebied vooral door het creëren van meer plaats en ruimte voor de waterloop (door meanders en natuurlijke profielen te herstellen). Specifiek wordt in Limburg ook aandacht besteed aan de herwaardering van waterlopen in dorpskernen.

8 HET LIMBURGS VELDSTUDIECENTRUM

Het Limburgs Veldstudiecentrum (LIVEC) werd in 2013, naar aanleiding van de verhuis van het PNC naar Craenevenne, opgericht en wordt in 2014 verder uitgebouwd.

Het LIVEC bestaat enerzijds uit een aantal lokalen in Craenevenne 86 (de nieuwe huisvesting van het PNC) en anderzijds uit netwerken van biodiversiteitonderzoekers en netwerken van actoren Natuur- en Milieueducatie. Het LIVEC stimuleert groepen (scholen, verenigingen) om “gedreven biodiversiteitonderzoekers en -ambassadeurs” te worden. Dit doen we door deze groepen samen met onze partners te ondersteunen bij het uitwerken en uitvoeren van geïntegreerde projecten. Om dit efficiënt te kunnen doen voorzien we in Craenevenne - het coördinatiecentrum van LIVEC - de nodige infrastructuur en logistieke ondersteuning.

In deze projecten leert de groep op zijn niveau kwaliteitsvolle data te verzamelen en zinvol te interpreteren, dankzij de ondersteuning van deskundigen gespecialiseerd in natuurstudie. Zij leren gegevens correct te verzamelen, analyseren en communiceren. Waar nodig wordt vorming voorzien. Zo genereren we kwaliteitsvolle informatie die gebruikt wordt bij het onderbouwen en evalueren van het provinciale biodiversiteitsbeleid.

Deze projecten zijn ook de plaats waar we werken aan betrokkenheid en attitudeverandering. Dit betekent dat we bij het opzetten van projecten van bij de start EDO-specialisten betrekken. Zij leren de groepen hoe ze hun projecten ook educatief kunnen valoriseren (toetsing aan de educatieve kwaliteitsindicatoren) en beter kunnen laten aansluiten bij het onderwijswerkveld. Dankzij het werken via de vijf principes van EDO (nieuwe kennis-systeemdenken-waardenontwikkeling-omgaan met emotie-actiegerichtheid) krijgen de biodiversiteitonderzoekers inzicht in het belang van biodiversiteit, de impact die (hun) activiteiten op biodiversiteit hebben en worden ze gestimuleerd mogelijke oplossingen voor bestaande knelpunten te bedenken.

8.1 BIODIVERSITEITSPROJECTEN

De provincie ondersteunt doelgroepen (gemeenten, middenveld) bij het uitwerken van biodiversiteitsprojecten op het snijvlak van EDO-natuurstudie

Het Limburgs Veldstudiecentrum ondersteunt vrijwilligers, scholen en gemeenten bij het bedenken en uitvoeren van geïntegreerde biodiversiteitsprojecten en helpt hen de verzamelde informatie naar een breed publiek te communiceren. Het LIVEC stimuleert samenwerking en kennisuitwisseling tussen groepen en bouwt hun kennis en kunde op via een aantrekkelijk (vormings) aanbod. Hiervoor voorzien we de nodige infrastructuur en materialen in Craenevenne. Zij krijgen eveneens vlotte toegang tot informatie over lopende en geplande projecten, interessante partners, aanwezige expertise en verspreidingsgegevens.

Naast het organiseren van de ondersteuning van vrijwilligers, scholen en gemeenten

bij het ontwikkelen van geïntegreerde projecten of het zelf aandragen van projectideeën stelt de stuurgroep een jaarprogrammatie op waarin alle activiteiten en projecten van het LIVEC worden opgenomen. Het LIVEC speelt hierbij in op de vragen en noden van de vrijwilligers, scholen en gemeenten.

8.2 HET LIVEC

De provincie werkt samen met andere partners een organisatiestructuur en een werking voor het LIVEC uit

Naast de inhoudelijke synergie tussen onderzoek (LIKONA), Educatie voor Duurzame Ontwikkeling (EDO) (LIMNET/MOS) en het beleid en het middenveld (LISBIO), moet het LIVEC ook een praktische organisatiestructuur krijgen. Ook deze organisatiestructuur wil het PNC op een participatieve manier en dus in samenwerking met alle diverse actoren uitwerken. Op die manier willen we voor het LIVEC een breed draagvlak creëren en hoge betrokkenheid creëren bij het werkveld.

9 OPVOEDEN TOT DUURZAME ONTWIKKELING

De provincie bouwt verder expertise op rond de educatie over duurzame ontwikkeling en organiseert een aanbod

Duurzame ontwikkeling is een kernbegrip in het provinciale beleid. Educatie over duurzame ontwikkeling is één van de pijlers in dit beleid omdat het de Limburgers de kans biedt om zich te verdiepen in natuur, leefmilieu en duurzame ontwikkeling. EDO creëert betrokkenheid en zet aan tot concreet engagement.

De provincie zet een breed gamma instrumenten in om optimaal aan EDO te doen: de MOS-werking naar het onderwijs toe, bezoekerscentra bij natuurgebieden en regionale NME-centra, vorming, studie- en contactdagen, publicaties, netwerking en subsidies.

Doelgroepen van dit beleid zijn voornamelijk het onderwijs (omdat binnen de leerplannen ruimte is voor structurele en volgehouden NME en EDO), (groot)ouders met (klein)kinderen (hier wordt EDO van generatie op generatie doorgegeven) en sociaal zwakkere groepen.

9.1 HET LIMBURGS MILIEU- EN NATUUREDUCATIEF NETWERK (LIMNET)

Het Limburgs Milieu- en Natuureducatief netwerk (LIMNET) heeft tot doel de verschillende actoren in het werkveld van NME en EDO samen te brengen in één overkoepelend netwerk met de bedoeling om met de beschikbare expertise en middelen maximaal effect te bereiken bij het ontwikkelen van een attitude van betrokkenheid bij natuur, milieu en duurzame ontwikkeling.

LIMNET bestaat uit verschillende werkgroepen. De werkgroepen basisonderwijs en secundair zorgen voor implementatie van NME en EDO in het onderwijs en voor de afstemming van de NME-middelen (bvb. de NME-centra) op de opportuniteiten vanuit het onderwijs. De werkgroep Natuurcentra omvat de natuurcentra in Limburg. Het doel van deze werkgroep is een optimale samenwerking en spreiding om zoveel mogelijk mensen te bereiken. Vorming van NME-medewerkers (gidsen en begeleiders van natuur- en milieueducatieve projecten). Het LIMNET-bestuur zorgt voor de algemene coördinatie van het netwerk en de input van ideeën uit het werkveld.

LIMNET staat concreet in voor overleg(momenten) van de verschillende actoren in het NME & EDO-werkveld, het organiseren van vormingen, het uitgeven van publicaties (natuurkalender, folder natuurcentra...) en het organiseren van contactdagen (tweejaarlijkse LIMNET-contactdagen).

9.2 EDO IN DE NME-WERKING

De provincie streeft de implementatie van Educatie over Duurzame Ontwikkeling in de NME-werking na

Meer en meer maatschappelijke fenomenen zijn bijzonder complex. Ze zijn gekenmerkt door een sterke verwevenheid van verschillende factoren. Ecologische, economische, culturele, historische, ethische, religieuze, technologische, sociale en politieke aspecten hebben elk hun impact op onze samenleving en beïnvloeden elkaar. In zo'n complexe en onvoorspelbare wereld ontstaan nieuwe noden voor opvoeding, vorming en educatie. De capaciteiten om met dergelijke fenomenen om te gaan verwerf je niet met louter kennisoverdracht, noch door de werkelijkheid te benaderen in vakjes of alles te reduceren tot lineaire oorzaak-gevolg-ketens. Met de implementatie van EDO willen we onze doelgroep beter wapenen om deze complexe duurzaamheidsvraagstukken aan te pakken.

Bij EDO staan de volgende principes centraal: aanreiken van nieuwe kennis, het bevorderen van systeemdenken (niet lineair denken), gericht op waardeontwikkeling (in zichzelf waarden laten ontdekken en bespreekbaar maken), rekening houden met emotionele aspecten (emotie als motor), actiegericht (actiecompetent maken), verbanden zien in de tijds- en sociale dimensie (elders en later, verbreden/verbinden/integreren), het proces als onderdeel van de educatie (sociaal leren, participatie, ervaringsgericht).

De Vlaamse overheid (Departement LNE) gaf opdracht aan de Arteveldehogeschool (Gent) om het netwerk "ALERT" op te zetten om organisaties (zowel binnen het formele als het niet-formele werkveld) te laten reflecteren over een zinvolle implementatie van EDO in de praktijk. Het PNC neemt hieraan deel.

9.3 "MILIEUZORG OP SCHOOL"

De provincie stimuleert, ondersteunt en begeleidt scholen om door "Milieuzorg op School" aan interne milieuzorg te doen en kwaliteitslogo's te halen

Een belangrijke component binnen het provinciale NME-beleid is MOS of "Milieuzorg op School". Dankzij dit project kunnen alle basis- en secundaire scholen van Limburg een beroep doen op begeleiding en ondersteuning via een globaal pakket leermiddelen, nascholingen, acties en trajecten om hun milieuzorgwerking inhoud te geven. Op deze manier geven we bovendien extra ondersteuning aan alle Limburgse scholen, in alle netten, om de eindtermen i.v.m. milieuen duurzaamheidseducatie te behalen.

Voor het schooljaar 2012-2013 telden we 495 MOS-scholen in het basisonderwijs, of een participatiegraad van 94 %, en 151 mos-scholen in het secundair onderwijs, of een participatiegraad van 89 %.

Als erkenning voor hun werk kunnen scholen het MOS-logo behalen, een kwaliteitsla-

bel dat bestaat uit drie delen.

Om dit alles te realiseren worden in onze provincie drie MOS-begeleiders ingezet. Ze begeleiden scholen op maat en bouwen netwerken uit met gemeenten en organisaties om scholen te ondersteunen ten einde te komen tot een kwalitatief hoogstaande invulling van hun educatief onderbouwd milieuzorgproject. De MOS-werking wordt mee ondersteund door het PNC.

Subsidies voor (MOS-)scholen

Het provinciebestuur heeft de ambitie om van Limburg tegen 2020 een klimaatneutrale provincie te maken. Onder de slagzin “Limburg gaat klimaatneutraal” wil het bestuur iedereen mobiliseren om mee de schouders te zetten onder zijn ambitieus klimaatbeleid om tegen 2020 klimaatneutraal te zijn of alleszins heel wat zinvolle, ethisch verantwoorde, betaalbare en sociaal aanvaardbare maatregelen te realiseren tussen nu en 2020.

Met dit subsidiereglement wil de provincie MOS-scholen stimuleren tot de uitvoering van projecten rond klimaatzorg via het verlenen van projectsubsidies.

9.4 BEZOEKERSCENTRA

Bezoekerscentra bij natuurgebieden en NME-centra in de verschillende regio's van Limburg stellen het publiek en het onderwijs in staat om kennis te maken met natuur, milieu en duurzame ontwikkeling in eigen regio. De provincie ondersteunt, via subsidies en de netwerking van LIM-NET, de uitbouw van bezoekerscentra bij de belangrijke natuurgebieden in Limburg, NME-centra in de verschillende regio's, niet-gebiedsgebonden NME (o.a. educatief natuurbeheer).

De provincie opteert voor een fijnmazig netwerk van lokale initiatieven, met het oog op een goede geografische spreiding, diversiteit in het ontwikkelen van thema's en werkmethodes, verankering in lokale netwerken, het inspelen op lokale situaties (natuurlijke en sociale omgeving), het betrekken van vrijwilligers in de NME-werking.

Daarbij wordt een goed evenwicht beoogd tussen professionalisering en vrijwilligerswerk, provinciaal beleid en lokaal beleid, de rol en herkenbaarheid van de verschillende initiatiefnemers, natuurbeleving en gebruik van nieuwe mediatechnieken en ICT.

De provincie exploiteert zelf, naast de site Craenevenne (zie actie IV.2.6), ook nog het bezoekerscentrum van het Domein Nieuwenhoven en het Maaseducatiecentrum in De Wissen.

Met betrekking tot de werking van de educatieve centra worden de beslissingen van D62 van de interne staatshervorming geïmplementeerd.

9.5 HET GROENE HUIS IN CRAENEVENNE

In de nieuwe huisvesting van het Provinciaal Natuurcentrum worden groepen ontvangen om educatieve projecten te volgen i.v.m. natuur, milieu en duurzame ontwikkeling. Daartoe worden volgende acties ondernomen: het gebouw wordt ingericht om groepen optimaal op te vangen (met o.a. een multimediale ontvangstruimte), de lopende educatieve projecten worden aangepast in functie van de nieuwe uitvalsbasis (o.a. biotoopstudies), nieuwe educatieve projecten worden ontwikkeld, waaronder “eXplorer” (een digitale toepassing om leerlingen basisonderwijs biotische en abiotische waarnemingen leren te verwerken en door te geven), een excursie voor de laatste graad van het secundair onderwijs in De Wijers, in het kader van het vak aardrijkskunde.